

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΘΟΔΟ PROJECT

«ΔΑΣΙΚΕΣ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ» - “Το δάσος καίγεται ... καίγεται η ζωή”

Το πρόγραμμα «*Το δάσος καίγεται ... καίγεται η ζωή*» απευθύνεται σε μαθητές των δύο τελευταίων τάξεων, Ε΄ και ΣΤ΄ του δημοτικού σχολείου και είναι σχεδιασμένο σύμφωνα με τη μέθοδο Project. Οι μαθητές κάτω από αυτά τα δεδομένα, αναλαμβάνουν τον κυρίαρχο ρόλο τόσο στην εφαρμογή όσο και στο σχεδιασμό των ειδικών στοιχείων κάθε δραστηριότητας. Το πρόγραμμα στήνεται βήμα βήμα από τους ίδιους τους μαθητές όπως ακριβώς κατακτάται και η γνώση των ιδιαίτερων πτυχών του θέματος. Τα παιδιά συνεργάζονται, ερευνούν, ανακαλύπτουν, βιώνουν, δρουν, έχοντας ως βοηθό και συνεργάτη τον εκπαιδευτικό, ο οποίος αναλαμβάνει να καθοδηγεί με διακριτικές παρεμβάσεις σε ολόκληρη την πορεία της διαδικασίας.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

1. Το θέμα είναι επίκαιρο μετά από τις πυρκαγιές του 2007.
2. Κατά συνέπεια υπάρχει πλούσιο υλικό προς άντληση και διερεύνηση, καθώς επίσης πρόσφατες παραστάσεις στα παιδιά πράγμα που σημαίνει πρόσφορο έδαφος ευαισθητοποίησης τους.
3. Επιπλέον η αντιμετώπιση του προβλήματος των δασικών πυρκαγιών έχει γίνει τώρα εξαιρετικά επείγουσα και η ευαισθητοποίηση όλων και ειδικά των παιδιών είναι η αρχή προς αυτή την κατεύθυνση .
4. Σε πολλές περιοχές τις Ελλάδας παιδιά ζουν πολύ κοντά σε ζωγόνα δασικά οικοσυστήματα χωρίς να συνειδητοποιούν τη σημασία, την πραγματική σχέση αλληλεξάρτησης μαζί τους και την ανάγκη προστασίας τους .
5. Πολλά παιδιά είναι πλέον αναγκασμένα να αντιμετωπίζουν τις συνέπειες από την καταστροφή των δασών της περιοχής τους από πυρκαγιές.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

- Να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά, απέναντι στο πρόβλημα των δασικών πυρκαγιών.

ΓΝΩΣΗ

- Να γνωρίσουν το δασικό οικοσύστημα (δομικά στοιχεία βιοτικά, αβιοτικά/αλληλεπιδράσεις-εξαρτήσεις/τροφικές αλυσίδες και πλέγματα) και να συνειδητοποιήσουν τη σχέση αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης του με το ανθρωπογενές και το ευρύτερο φυσικό περιβάλλον.
- Να συνειδητοποιήσουν τα οφέλη που απορρέουν από το δάσος
- Να γνωρίσουν την απειλή των δασικών οικοσυστημάτων που λέγεται πυρκαγιά και να συνειδητοποιήσουν το μέγεθος που έχει πάρει παγκοσμίως και ειδικότερα στη χώρα μας μετά το 2007.
- Να διερευνήσουν τα αίτια των δασικών πυρκαγιών.
- Να γνωρίσουν τις επιπτώσεις από τις δασικές πυρκαγιές τόσο για το φυσικό όσο και για το ανθρωπογενές περιβάλλον.
- Να γνωρίσουν τους τρόπους αντιμετώπισης των δασικών πυρκαγιών

ΣΤΑΣΗ-ΑΞΙΕΣ

- Να αναγνωρίσουν το δάσος ως ζωντανό και ισότιμο κομμάτι του φυσικού συνόλου, αναπτύσσοντας στάσεις ισοτιμίας, σεβασμού, και προστασίας απέναντι του.
- Να αποβάλλουν την αποκλειστικά ωφελιμιστική στάση του ανθρώπου απέναντι στο δάσος και να αναγνωρίσουν την αυταξία του.
- Να αναπτύξουν στάσεις υπευθυνότητας απέναντι στο ίδιο το δασικό οικοσύστημα αλλά και αλληλεγγύης απέναντι σε όλους όσους ωφελούνται και θα ωφεληθούν

στο μέλλον από την υγιή παρουσία του και όσους πλήττονται από την καταστροφή του (ζώα φυτά και ανθρώπους).

- Να νοιάζονται και να ανησυχούν για την ασφάλεια των δασικών οικοσυστημάτων από τον κίνδυνο των πυρκαγιών.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι από τα μικρά καθημερινά πράγματα αλλάζει ο κόσμος και να ενσωματώσουν αυτή την ιδέα στη δική τους στάση ζωής και συμπεριφορά.

ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

- Να αναπτύξουν κριτική σκέψη αναλύοντας αιτίες, δράσεις και προτάσεις που σχετίζονται με την προστασία των δασών και τις δασικές πυρκαγιές.
- Να ασκηθούν στην συλλογή πληροφοριών από διάφορες πηγές και με διάφορους τρόπους ,στην ανάλυση και τη δόμηση τους σε ολοκληρωμένα νοήματα.
- Να ασκηθούν στη συνεργασία και τη δουλειά μέσα σε ομάδες.

ΔΡΑΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ

- Να είναι πρόθυμοι και να συμμετέχουν σε δράσεις αντιμετώπισης των δασικών πυρκαγιών (στους τρόπους αντιμετώπισης συμπεριλαμβάνεται και η αποκατάσταση).
- Να προτείνουν και να πραγματοποιούν δικές τους δράσεις.
- Να ενεργοποιούν και άλλους προς δράση.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι δραστηριότητες του προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης «*Το δάσος καίγεται... καίγεται η ζωή*» είναι, κατά ένα μεγάλο ποσοστό, σχεδιασμένες με τη μέθοδο project με βασική επιδίωξη την επεξεργασία τους από τα παιδιά κατά κύριο λόγο μέσα από ομαδική εργασία. Η ομαδική εργασία και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων που σχετίζονται με αυτήν είναι ένας από τους βασικούς στόχους τόσο του συγκεκριμένου πονήματος όσο και της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης γενικότερα.

Το πρώτο βήμα κατά την έναρξη της διαδικασίας είναι να καθοριστεί η σύνθεση των ομάδων που θα συνεργαστούν στα επιμέρους σημεία όπως ορίζονται από τις δραστηριότητες. Προτείνεται λοιπόν ο εκπαιδευτικός να οργανώσει τα παιδιά σε μικρές ομάδες των τριών μελών φροντίζοντας

- να είναι ισοδύναμες
- να αποτελούνται από παιδιά διαφόρων επιδόσεων
- να ευνοείται η ανάπτυξη συνεργασίας.

Η δομή των δραστηριοτήτων διαρθρώνεται στα παρακάτω μέρη:

ΤΙΤΛΟΣ: Αναφορικά η δραστηριότητα με μία φράση ή λέξη

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: Περιλαμβάνονται οι επιμέρους στόχοι κάθε δραστηριότητας.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Τις συναντάμε μόνο στις περιπτώσεις που υπάρχουν συγκεκριμένοι όροι που πρέπει να διερευνηθούν από τα παιδιά.

ΥΛΙΚΑ: Πρόκειται για μια λίστα από υλικά και φακέλους με το παρεχόμενο υλικό (άρθρα, φωτογραφίες, βίντεο, φύλλα εργασίας, χάρτες εννοιών, έντυπα διερεύνησης, παραδείγματα, παρουσιάσεις, διαφάνειες κ.λπ.) που θα χρειαστούν στη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Όλοι οι Φάκελοι (1-11, Γενικά, Βίντεο) υπάρχουν σε ένα ξεχωριστό αρχείο με το όνομα ΥΛΙΚΟ. Στον Φάκελο Γενικά υπάρχουν κάποια άρθρα που περιέχουν χρήσιμες πληροφορίες αλλά και ιδέες που μπορούν να ενδιαφέρουν τα παιδιά και τον δάσκαλο και πέρα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Δίνεται μια συνοπτική περιγραφή της κάθε δραστηριότητας. Θα πρέπει να αναφερθεί σε αυτό το σημείο ότι έγινε μια προσπάθεια μέσα από την περιγραφή να αφήνονται, όπου ήταν δυνατόν, αρκετά περιθώρια για δια-

φοροποίηση και πρωτοβουλία από την μεριά τόσο του εκπαιδευτικού όσο και των παιδιών. Οπότε τα κείμενα αυτά είναι προτιμότερο να λαμβάνονται υπόψη περισσότερο ως ένα περίγραμμα το οποίο κάθε εκπαιδευτικός μπορεί ευέλικτα να χρησιμοποιήσει για να πετύχει τους στόχους της δραστηριότητας παρά ως ένας οδηγός που πρέπει να τηρηθεί κατά γράμμα.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ: Παρέχονται σε μερικά σημεία της διαδικασίας ως εναλλακτική λύση ή συμπλήρωμα στην ήδη υπάρχουσα βασική δραστηριότητα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: Παρέχονται συμπληρωματικές διευκρινίσεις, συμβουλές και ιδέες που μπορούν να φανούν χρήσιμες.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ:

α) Στο τέλος κάποιων δραστηριοτήτων, για τις περιπτώσεις που προτείνεται έρευνα στο διαδίκτυο ή υπάρχουν πέρα από το παρεχόμενο υλικό και κάποιες ιστοσελίδες που αφορούν άμεσα το θέμα της δραστηριότητας .

β) Στο τέλος του προγράμματος, για τις περιπτώσεις που το περιεχόμενο των ιστοσελίδων μπορεί να φανεί χρήσιμο σε περισσότερες από μία δραστηριότητες και είναι στην ευχέρεια του εκπαιδευτικού να το χρησιμοποιήσει όπως και όπου αυτός κρίνει αναγκαίο.

Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαμε να πούμε ότι στα πλαίσια του προγράμματος «*Το δάσος καίγεται... καίγεται η ζωή*» τα παιδιά δραστηριοποιούνται στα παρακάτω αλληλένδετα και πολλές φορές αδιάκριτα πεδία :

- **δημοσιογραφικό :** οι μαθητές αναλαμβάνουν το ρόλο μικρών δημοσιογράφων με σκοπό να εντοπίσουν την αλήθεια
- **ερευνητικό:** (στο πεδίο, σφυγμομέτρηση, πείραμα κ.λπ.)
- **καλλιτεχνικό:** οι μαθητές αναλαμβάνουν να αξιοποιήσουν καλλιτεχνικά το υλικό που θα προκύψει από την έρευνα (ντοκιμαντέρ, κολάζ, μακέτες, θεατρική παράσταση κ.λπ.)
- **παιχνιδιού και διασκέδασης:** ο δάσκαλος αναλαμβάνει να εμπλουτίσει την ερευνητική δουλειά των μαθητών με παιχνίδια, βίντεο, ταινίες κ.λπ.
- **δράσης:** οι μαθητές μετά την έρευνα, αναλαμβάνουν να οργανώσουν συγκεκριμένη δράση προστασίας , αντιμετώπισης, και ενεργοποίησης πολιτών προς αυτήν την κατεύθυνση.

Αρκετές από τις δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα εφαρμόζονται ή χρησιμοποιούν σε κάποιες από τις φάσεις τους, ένα τεχνολογικά

εμπλουτισμένο περιβάλλον. Το διαδίκτυο, και διάφορα προγράμματα εφαρμογών των windows, διευκολύνουν σε διάφορα σημεία της πορείας των εργασιών την διαδικασία, χωρίς όμως να επιβάλλεται η χρήση τους όταν δεν υπάρχει εργαστήριο υπολογιστών. Σε κάποιες περιπτώσεις (π.χ. προβολών) ένας τουλάχιστον υπολογιστής ίσως να θεωρείται απαραίτητος, αλλά η ανάγκη αυτή μπορεί εύκολα να καλυφθεί από έναν φορητό . Όπου το εργαστήριο υπολογιστών υπάρχει και είναι οργανωμένο, κρίνεται χρήσιμο, να δουλέψουν τα παιδιά ψηφιακά το πρόγραμμα, όσο το δυνατόν περισσότερο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1.

ΤΙΤΛΟΣ : Τα πρώτα βήματα.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να γίνει μια πρώτη γνωριμία και προβληματισμός των παιδιών με το θέμα.
- Να διερευνηθούν οι προηγούμενες γνώσεις τους.
- Να συμμετάσχουν τα παιδιά στην οργάνωση της έρευνας.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Περιβαλλοντικό πρόβλημα/ Δασικό οικοσύστημα/ Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον/ Δασικές πυρκαγιές.

ΥΛΙΚΑ: Φάκελος 1/χαρτόνι/μαρκαδόρους/ντοσιέ/ κόλα/ καρφίτσες.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Ο δάσκαλος μετά τον καθορισμό του θέματος προβάλλει στην τάξη μια *σειρά διαφανειών* (Φάκελος 1) με θέμα το δάσος και τις δασικές πυρκαγιές και στη συνέχεια δίνει στα παιδιά το *ερωτηματολόγιο διερεύνησης προηγούμενων γνώσεων* (Φάκελος 1). Έπειτα ακολουθεί συζήτηση κατά την οποία ο δάσκαλος καταγράφει τις απορίες, ερωτήσεις και απόψεις των παιδιών στον πίνακα. Αναζητούνται οι πτυχές που δεν γνωρίζουμε και πρέπει να διερευνηθούν τόσο για το δάσος όσο και για τις δασικές πυρκαγιές. Γενικότερα σκοπεύουμε στην δημιουργία ενός βασικού δομικού προσχέδιου, που θα οδηγήσει τις ομάδες από εδώ και μπρος. Ο εκπαιδευτικός με την βοήθεια των παιδιών θα κατασκευάσει έναν *αρχικό χάρτη εννοιών* (υπόδειγμα σε Φάκελο 1) στον οποίο θα βασιστούν τα επόμενα βήματα της έρευνας, εξηγώντας ταυτόχρονα στα παιδιά τα μέρη και τον τρόπο κατασκευής ενός τέτοιου χάρτη. Ο αρχικός χάρτης εννοιών μπορεί να κατασκευαστεί σε μεγάλο χαρτόνι ή σε ειδικό πίνακα με φελλό. Μπορεί επίσης να εμπλουτίζεται στην πορεία κάθε δραστηριότητας με νέες διακλαδώσεις ή νέους ειδικότερους χάρτες εννοιών.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Μπορεί επίσης να οργανωθεί μια πρώτη ερευνητική δουλειά από τα παιδιά, όσον αφορά την συλλογή φωτογραφιών από δάση και είδη που συναντάμε σε δασικά οικοσυστήματα. Τα παιδιά μπορούν να εργαστούν ομαδικά και να ψάξουν σε περιοδικά και εφημερίδες ή και από το internet . Η παρουσίαση του υλικού από τις ομάδες θα γίνει στην τάξη και θα ακολουθήσει συζήτηση σε σχέση με το περιεχόμενο των φωτογραφιών.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Συγκεντρώνουμε τις φωτογραφίες σε ένα ντοσιέ με σκοπό τη δημιουργία ενός μεγάλου κολάζ στην τελική φάση.
- ✓ Τα παιδιά καθόλη τη διάρκεια του προγράμματος είναι χρήσιμο να υιοθετήσουν συμπεριφορές γενικότερου σεβασμού του περιβάλλοντος που θα εκδηλώνονται σε κάθε ευκαιρία όπως: χρήση οικολογικών υλικών σε κατασκευές, μετακινήσεις με φιλικά για το περιβάλλον μέσα κ.α.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ: www.digital.camera.gr (αναζήτηση:δάσος)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2.

ΤΙΤΛΟΣ: Συνέντευξη από Δασολόγο ή υπεύθυνο Δασαρχείου.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να γνωρίσουν τα στοιχεία από τα οποία αποτελείται το δασικό οικοσύστημα.
- Να διακρίνουν τα άβια από τα έμβια στοιχεία.
- Να αναγνωρίζουν τα είδη των δασών που συναντάμε στην Ελλάδα.
- Να συνειδητοποιήσουν την ιδιαίτερη σχέση των Μεσογειακών δασών με τις πυρκαγιές.
- Να γνωρίσουν τις ευεργετικές λειτουργίες του δάσους.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Μεσογειακά δάση/ Πυρόφιλα είδη / Ξυλοπαραγωγικά δάση/Εθνικοί δρυμοί

ΥΛΙΚΑ: Φάκελος Γενικά/ Μπλοκάκια σημειώσεων/ ψηφιακή βιντεοκάμερα/ ψηφιακή φωτογραφική μηχανή/ δημοσιογραφικό μαγνητοφωνάκι .

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Τα παιδιά παίρνουν συνέντευξη από δασολόγο ο οποίος προσκαλείτε στο σχολείο (ή οργανώνεται επίσκεψη στο δασαρχείο) ως ο κατεξοχήν ειδικός να τους προσφέρει πληροφορίες σχετικά με τα δάση και τα δασικά οικοσυστήματα. Αναζητούνται πληροφορίες για:

- τα είδη των δασών
- τα είδη φυτών και ζώων που συναντάμε στα δασικά οικοσυστήματα της περιοχής
- τα στοιχεία του δασικού οικοσυστήματος
- το ιδιοκτησιακό καθεστώς των δασών
- τις κατηγορίες δασών
- τη σχέση των δασών με την πυρκαγιά
- το καθεστώς προστασίας τους

- τους υπεύθυνους προστασίας ή φύλαξης των δασών
- τα οφέλη από το δάσος για τον άνθρωπο και το γύρω φυσικό περιβάλλον
- στοιχεία και πληροφορίες που θα χρειαστούν στην επόμενη δραστηριότητα (βλ. *Φάκελος 2/Ερωτηματολόγιο έρευνας πεδίου*)

Πριν τη συνέντευξη οι ομάδες προτείνουν τις ερωτήσεις που θα ήθελαν να ρωτήσουν τον δασολόγο, τις καταγράφουν και τις επεξεργάζονται με τη βοήθεια του δασκάλου. Οι ερωτήσεις που θα επιλεγούν στην τελική τους μορφή θα μοιραστούν και κατά την διάρκεια της συνέντευξης κάθε ομάδα θα αναλάβει να ρωτήσει τις δικές της. Τα μέλη των ομάδων αναλαμβάνουν ρόλους που εναλλάσσονται, αυτός για παράδειγμα που θα κάνει την ερώτηση και αυτός που θα σημειώνει τα κύρια σημεία της απάντησης. Επειδή τα παιδιά είναι δύσκολο να προλαβαίνουν όλα όσα λέει ο δασολόγος, πρέπει να γίνεται ταυτόχρονη καταγραφή από δημοσιογραφικό μαγνητοφωνάκι.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Πριν επιλεγούν οι ερωτήσεις της συνέντευξης τα παιδιά και ο δάσκαλος μπορούν να εξερευνήσουν τον *Φάκελο Γενικά/Ένθετο δασικές πυρκαγιές (Δάσος και φωτιά και Είδη δασικών πυρκαγιών)*, για ενδιαφέρουσες ,σχετικές πληροφορίες.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Οι πληροφορίες από αυτήν τη συνέντευξη θα φανούν ιδιαίτερα χρήσιμες κατά την επίσκεψη στο πεδίο .
- ✓ Έπειτα από κάθε χρήση του δημοσιογραφικού μαγνητοφώνου, πρέπει να ακολουθεί απομαγνητοφώνηση της καταγραφής (μια ενδιαφέρουσα διαδικασία που μερικές φορές μπορεί να αποδειχτεί και αστεία).

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ: www.youngreporters.org

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3.

ΤΙΤΛΟΣ: Επίσκεψη στο δάσος

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να έρθουν σε επαφή με το δάσος μέσω των αισθήσεων
- Να γνωρίσουν επί τόπου το δασικό οικοσύστημα
- Να αναγνωρίσουν τα δομικά στοιχεία του και τις σχέσεις αλληλεξάρτησης μεταξύ των ειδών .

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Δασικό οικοσύστημα/ Τροφική αλυσίδα/ Οικολογική ισορροπία/ Αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδραση/ Δασικές πυρκαγιές.

ΥΛΙΚΑ : Φάκελος 2 / σχοινί / κορδέλες/ μεγεθυντικό φακό/ ψηφιακή φωτογραφική/ ψηφιακή βιντεοκάμερα/ φαρμακείο/θερμόμετρο/ μετροταινία .

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Πριν την επίσκεψη.

Επιλέγουμε κατά προτίμηση ένα δάσος της περιοχής –αν υπάρχει- που να μπορούμε να πάμε με τα πόδια ή με ποδήλατα (κάθε μας δραστηριότητα επηρεάζει και αλλάζει τον κόσμο που ζούμε).

Είναι απαραίτητο να προηγηθεί μια συζήτηση σχετικά με το :

- τι περιμένουν τα παιδιά να συναντήσουν σε αυτήν την επίσκεψη στο δάσος
- τι στοιχεία θα ήταν χρήσιμο να ερευνήσουν και να συλλέξουν
- τι συμπεριφορά είναι αναγκαίο να υιοθετήσουν τόσο για τη δική τους ασφάλεια, όσο και για το καλό του δάσους.

Έτσι τα παιδιά φτιάχνουν μια λίστα απαραίτητων υλικών και έναν κανονισμό συμπεριφοράς και ο δάσκαλος παρουσιάζει το *ερωτηματολόγιο έρευνας πεδίου* (Φάκελος 2) και δίνει τις απαραίτητες εξηγήσεις γι' αυτό.

Τριανταφύλλου Στυλιανός 411/2006234

Ο δάσκαλος¹ έχει ετοιμάσει επίσης και μια σειρά από παιχνίδια που θα διασκεδάσουν και θα διευκολύνουν την ερευνητική δουλειά.

Κατά την επίσκεψη

Μόλις φτάσουμε στον προορισμό μας , τακτοποιούμε τα πράγματα μας σε ένα μέρος όλοι μαζί και ο δάσκαλος λέει στα παιδιά να κάνουν απόλυτη ησυχία και να προσπαθήσουν να “ανοίξουν” τις αισθήσεις τους σε μια πρώτη αναγνώριση-φιλικό χαιρετισμό του δάσους . Ακούμε τα πουλιά, νιώθουμε τον αέρα πάνω μας και πάνω στα δέντρα, νιώθουμε την θερμοκρασία. Ο δάσκαλος μπορεί να χρησιμοποιήσει διάφορες ερωτήσεις και φράσεις όπως: «Πείτε μου λοιπόν νιώθετε το δάσος; Σας φαίνεται ζωντανό ή χωρίς ζωή, απλά δηλαδή μια τοποθεσία;» κ.λπ. με σκοπό από την αρχή να κάνει τα παιδιά, να θεωρήσουν τους εαυτούς τους ως επισκέπτες στο σπίτι κάποιου άλλου που δεν γνωρίζουμε και πολύ καλά και που οφείλουμε να σεβαστούμε και όχι ως ιδιοκτήτες της περιοχής.

Γενικότερα ο δάσκαλος καθοδηγεί τα παιδιά με διάφορες ερωτήσεις και δράσεις όπως τα περιβαλλοντικά παιχνίδια ²που αναφέρονται ενδεικτικά παρακάτω :

Περιβαλλοντικό μονοπάτι: τα παιδιά με δεμένα τα μάτια με μαντίλια ακολουθούν ένα μονοπάτι – διαδρομή στο δάσος κρατώντας ένα σκοινί που το καθορίζει. Στη διαδρομή αυτή τα παιδιά «γεύονται» μια ποικιλία αισθητικών εμπειριών. Ένα παράδειγμα τέτοιου μονοπατιού μπορεί να είναι ένα σκιερό μονοπάτι που ξεκινά με σκαρφάλωμα πάνω σ’ έναν κορμό δέντρου με λειχήνες, μετά συνεχίζει σε ένα ηλιόλουστο ξέφωτο με βουητό εντόμων, ξανά μέσα στο δάσος, περπατώντας με τα τέσσερα πάνω σε πευκοβελόνες ή άλλα φύλλα πεσμένα και καταλήγει σε ένα ρυάκι ή μια λίμνη όπου το άκουσμα του νερού θα διεγείρει την φαντασία και θα ξεκουράσει τα παιδιά (Γεωργόπουλος και Τσαλίκη, 2006).

Παράθυρο στον ήλιο: τα παιδιά ξαπλώνουν ακίνητα στο έδαφος και τους ζητάμε να δουν τον ουρανό από μια άλλη οπτική γωνία να ακούσουν τους διάφορους θορύ-

¹ Ο δάσκαλος πρέπει να έχει επισκεφθεί το δάσος κάποια από τις προηγούμενες μέρες και να έχει κατά κάποιο τρόπο προετοιμάσει την διαδικασία.

² Για περισσότερα παιχνίδια (Γεωργόπουλος, Α., & Τσαλίκη, Ε (2006). *Περιβαλλοντική εκπαίδευση: Αρχές, φιλοσοφία, μεθοδολογία, παιχνίδια και ασκήσεις*. Αθήνα: Gutenberg.

βους (δέντρα πουλιά αέρας). Σκεπάζουμε το σώμα των παιδιών με φύλλα και τους λέμε να φανταστούν ότι αποτελούν μέρος της γης. Τους δίνουμε το σύνθημα της λήξης πριν βαρεθούν(Γεωργόπουλος και Τσαλίκη, 2006).

Στην συνέχεια ή και παράλληλα με τα παιχνίδια οι ομάδες κάνουν την επιτόπια έρευνά τους συμπληρώνοντας το *ερωτηματολόγιο έρευνας πεδίου* (Φάκελος 2) και συλλέγοντας με προσοχή διάφορα αντικείμενα από το δάσος (ξερά φύλλα, μικρές πέτρες, φλούδες από κορμούς που έχουν πέσει ή κοπεί κ.λπ.)³. Επίσης ο δάσκαλος μπορεί να δοκιμάσει κάποια παιχνίδια που λειτουργούν επεξηγηματικά στα παιδιά όσον αφορά την ισορροπία του δασικού οικοσυστήματος και της φύσης γενικότερα.

Φτιάξε ένα οικοσύστημα: Ζητάμε από τα παιδιά να μας γράψουν σε ένα χαρτί το όνομα του φυτού ή του ζώου που θέλουν να είναι. Αργότερα διαβάζουμε τα ονόματα των φυτών και βάζουμε τα αντίστοιχα παιδιά να σταθούν με τα τέσσερα στο έδαφος. Λέμε πως θα χτίσουμε μια πυραμίδα και πως τα φυτά θα αποτελούν την βάση της γιατί όλα τα ζώα εξαρτώνται άμεσα ή έμμεσα από αυτά για τροφή. Καθώς διαβάζουμε τα ονόματα των ζώων ζητάμε από τα παιδιά να μας πουν αν είναι φυτοφάγο ή σαρκοφάγο. Αν είναι φυτοφάγο του λέμε να ανέβει πάνω στα φυτά αν είναι σαρκοφάγο να σκαρφαλώσει πάνω στα φυτοφάγα. Συνήθως υπάρχουν πολύ περισσότερα παιδιά που προτιμούν να είναι ελάφια παρά ραδίκια με αποτέλεσμα η πυραμίδα να μην είναι στέρεα. Έτσι καλούμε τα παιδιά που έχουν ρόλο θηρευτών να αλλάξουν ρόλο και να γίνουν φυτά. Προκαλούμε τα παιδιά να συγκεντρώσουν όλες τις δυνάμεις τους ώστε να κάνουν την πυραμίδα να γίνει περισσότερο ευσταθής. Μπορούμε να δείξουμε την σπουδαιότητα των φυτών κάνοντας μια απόπειρα να αφαιρέσουμε ένα ή δύο από αυτά καταδεικνύοντας τα αποσταθεροποιητικά αποτελέσματα της πράξης αυτής (Γεωργόπουλος και Τσαλίκη ,2006).

³ Προσπαθούμε να αποτρέψουμε τα παιδιά από το να συλλέξουν και να απομακρύνουν από το φυσικό οικοσύστημα υλικά που είναι «ζωντανά», καλλιεργώντας την αρχή: «απολαμβάνω τη φύση αφήνοντας πίσω μόνο τα χνάρια μου» («Δάση και δασικές πυρκαγιές» WWF)

Προς το τέλος της επίσκεψης ο δάσκαλος λέει στα παιδιά να κάνουν ησυχία και να αισθανθούν-επικοινωνήσουν για άλλη μια φορά με το δάσος και να το ευχαριστήσουν για τη φιλοξενία που τους πρόσφερε και προτρέπει τα παιδιά να φανταστούν τώρα πως το δάσος αυτό καίγεται και πως έχει τελικά καταστραφεί εντελώς.

Μετά την επίσκεψη

Κατά την επεξεργασία του υλικού, που συγκεντρώθηκε μέσω των ερωτηματολογίων, μέσα στην τάξη είναι καλό να επακολουθήσει :

- Συζήτηση : ποια ερωτήματα απαντήθηκαν, ποια παραμένουν, ποια προέκυψαν στην κάθε ομάδα και στον καθένα ξεχωριστά. Τα παιδιά κάνουν μια συζήτηση όπου μεταξύ τους απαντούν και λύνουν απορίες καθώς επίσης σχεδιάζουν τα επόμενα βήματα της έρευνας τους.
- Συναισθήματα: Ο δάσκαλος με αφορμή το ερωτηματολόγιο και τη συζήτηση των παιδιών προσπαθεί να προτρέψει τα παιδιά να εξωτερικεύσουν τα συναισθήματα τους και να εντοπίσουν τυχών εσωτερικές αλλαγές στη σχέση τους με το δάσος μετά την επίσκεψη (πώς βλέπατε το δάσος πριν, πώς τώρα, τι αισθανθήκατε...)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4.

ΤΙΤΛΟΣ: Δημιουργία μακέτας δασικού οικοσυστήματος και καμένου δάσους .

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να εξωτερικεύσουν τις παραστάσεις που απόκτησαν τα παιδιά από το δάσος μετά την επίσκεψη.
- Να εφαρμόσουν τις γνώσεις που αποκτηθήκαν για το δασικό οικοσύστημα και τα στοιχεία του.
- Να αντιπαραβάλουν το υγιές με το καμένο δάσος.

ΥΛΙΚΑ:

Αντικείμενα που έχουν συλλέξει από την επίσκεψη στο δάσος /διάφορα «άχρηστα» υλικά με σκοπό τη δημιουργική ανακύκλωση τους (κομμάτια ξύλο, χαρτόνι, πλαστικό, κιμωλία κ.α.)/ υλικά οικολογικά αν χρειαστούν (μπογιές , κόλα, κ.λπ.).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Με βάση τα υλικά από την επίσκεψη στο δάσος μπορούν τα παιδιά να φτιάξουν μια μακέτα του δασικού οικοσυστήματος και της γύρω περιοχής το οποίο να μοιράζεται σε δύο μέρη ένα υγιές και ένα καμένο. Τα παιδιά εκφράζουν ανοιχτά τις απόψεις και τις ιδέες τους πρώτα για το πώς περίπου φαντάζονται το αποτέλεσμα και στην συνέχεια για τις λεπτομέρειες : πώς θα γίνει η βάση; από τι υλικά, τα δέντρα πως θα φτιαχτούν , τα φυτά; τι θα βάλουμε που να μοιάζει με τα ζώα του δάσους , θα υπάρχει λίμνη; με τι θα τη χρωματίσουμε; κ.λπ. Η μακέτα μπορεί να δουλεύετε σε όλη τη διάρκεια της εργασίας. Επίσης ο δάσκαλος μπορεί να φέρει τα παιδιά σε επαφή με διάφορους τεχνίτες ή καλλιτέχνες για συμβουλές και βοήθεια.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΤΙΤΛΟΣ: Ζωγραφίζουμε τις εντυπώσεις μας από το δάσος

Θα μπορούσε επίσης να γίνει μια μεγάλη ομαδική ζωγραφιά-κολάζ όπου ο καθένας να αποτυπώσει τις δικές του εντυπώσεις σε ένα μεγάλο, κοινό για όλους, κομμάτι χαρτί. Σε αυτό τα παιδιά θα χρησιμοποιήσουν και τα υλικά που είχαν μαζέψει από το δάσος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5.

ΤΙΤΛΟΣ: Συνεντεύξεις από κατοίκους

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να εντοπίσουν τους τρόπους με τους οποίους ο άνθρωπος συνδέεται με το δάσος.
- Να εντοπίσουν τις επιδράσεις των δασικών πυρκαγιών στη ζωή των καθημερινών ανθρώπων.

ΥΛΙΚΑ: Δημοσιογραφικό μαγνητοφωνάκι/μπλοκάκια/ψηφιακή φωτογραφική μηχανή .

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Οι ομάδες αναζητούν τη σχέση των καθημερινών ανθρώπων με το δάσος και τα στοιχεία του αλλά και τυχόν επιπτώσεις στη ζωή τους από δασικές πυρκαγιές. Ξεκινώντας από τις ίδιες τις οικογένειες τους επεκτείνονται σε συγκεκριμένους κατοίκους και συγγενείς που μπορεί να θυμούνται τη σχέση των ανθρώπων προηγούμενων γενεών με το δάσος. Τα παιδιά αποσκοπούν στην συλλογή:

- πληροφοριών για τη χρήση των βοτάνων του δάσους
- τη σχέση με τα ζώα του δάσους
- ιστορίες ή παραμύθια για το δάσος
- αφηγήσεις πυρκαγιών του παρελθόντος και επιπτώσεων τους.

Οι αφηγήσεις καταγράφονται από τα παιδιά σε μπλοκάκια σημειώσεων και όπου είναι δυνατόν με δημοσιογραφικό μαγνητοφωνάκι. Στο τέλος της έρευνας κάθε ομάδα θα αναλάβει να παρουσιάσει τις αφηγήσεις που έχει συγκεντρώσει και να αναπαραστήσει μια από αυτές με θεατρικό τρόπο (παντομίμα ή και με τη χρήση λόγου).

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΤΙΤΛΟΣ: Προβολή ταινίας (Κινηματογράφος)

«Πριν ή και μετά την κύρια δραστηριότητα: «Το παιδί και ή αλεπού» («Le renard et l' enfant" του Ζίλ Ζακέ),

Τριανταφύλλου Στυλιανός 411/2006234

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Οι ιστορίες , τα παραμύθια και οι αφηγήσεις αποτελούν άριστο υλικό έμπνευσης για την τελική παρουσίαση.
- ✓ Κατά την επεξεργασία του υλικού, εάν είναι δυνατόν, μπορεί να γίνει μια σύγκριση της σχέσης του ανθρώπου με το δάσος στο παρελθόν και στο παρόν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 6.

ΤΙΤΛΟΣ: Παίζω θέατρο με το δάσος

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να εξωτερικεύσουν τα συναισθήματά τους για το δάσος και τα στοιχεία του.
- Να βιώσουν το δασικό οικοσύστημα σαν να είναι και τα ίδια τα παιδιά κάποια από τα στοιχεία του («από μέσα»).

ΥΛΙΚΑ: Απλά μουσικά όργανα/ ραδιοκασετόφωνο/ μικροαντικείμενα/ υφάσματα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Ο δάσκαλος ως εμπυχωτής εδώ προσπαθεί να αναπαραστήσει το κλίμα και τη γενικότερη αίσθηση που είχαν τα παιδιά κατά την επίσκεψη στο δάσος. Αρχικά ανακαλεί στις μνήμες των παιδιών τα συναισθήματα που είχαν τότε και στη συνέχεια προσπαθεί να ενεργοποιήσει καινούργια, εισάγοντας διάφορα σενάρια και ρόλους (ζώων, στοιχείων του δάσους). Μπορεί να αναπαρασταθεί ολόκληρο το δασικό οικοσύστημα με τα άβια και έμβια στοιχεία του και τις τροφικές αλυσίδες και πάνω σε αυτό να εξελιχθούν διάφορα σενάρια όπως : αντιδράσεις σε διάφορες καιρικές συνθήκες, αντιδράσεις σε περιπτώσεις ανθρώπινης παρουσίας ή επέμβασης και φυσικά αντιδράσεις σε περίπτωση πυρκαγιάς. Η χρήση απαλής μουσικής υφασμάτων και μικροαντικειμένων είναι στοιχεία που θα βοηθήσουν πολύ τη διαδικασία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Αυτό το παιχνίδι θα βοηθούσε τα παιδιά στη δημιουργία, στο τέλος του προγράμματος, μιας θεατρικής παράστασης.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ: www.TheatroEdu.gr

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 7.

ΤΙΤΛΟΣ: Ερευνώ τα αίτια του προβλήματος

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να διακρίνουν τις φυσικές από τις ανθρωπογενή αιτίες.
- Να διακρίνουν τις εκ προθέσεως από τις εξ αμελείας αιτίες.
- Να Ιεραρχήσουν τις αιτίες σύμφωνα με τη συχνότητα εμφάνισης.
- Να συνδέσουν τις αιτίες των δασικών πυρκαγιών με βαθύτερα κοινωνικο-πολιτικά αίτια.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:

Φυσικά και ανθρωπογενή αίτια/ Συμφέροντα/ Οικοπεδοποίηση/ Ασαφές ιδιοκτησιακό καθεστώς/ Αποχαρακτηρισμός/ Καταπάτηση.

ΥΛΙΚΑ: Φάκελος 3/ Φάκελος Γενικά/ψαλιδάκι/ χαρτόνια/ χρώματα (μαρκαδόρους)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Οι ομάδες αναλαμβάνουν να επεξεργαστούν το διαθέσιμο υλικό: *Περισσότερα στοιχεία, Στατιστικά Κύπρου, Άλλα στοιχεία* (Φάκελος 3) και *Αίτια –Συνέπειες- Πρόληψη, Ε.Ε.Π.Φ. «Που οφείλονται οι φωτιές»* (Φάκελος Γενικά) ή και να ψάξουν στο διαδίκτυο για επιπλέον πληροφορίες, όσον αφορά τα αίτια του προβλήματος. Παράλληλα καλούνται να συμπληρώσουν τον *χάρτη εννοιών*⁴ και το *φύλλο εργασίας* (Φάκελος 3) που τους δίνετε. Θα ακολουθήσει παρουσίαση του αποτελέσματος και συζήτηση σχετικά με τη διαδικασία εξαγωγής των συμπερασμάτων κάθε ομάδας. Κατά την επεξεργασία των στοιχείων προκύπτουν διάφορα ερωτήματα⁵ όπως :

⁴ Μια επιλογή είναι επίσης να δοθεί ένα υπόδειγμα από τον δάσκαλο και τα παιδιά να φτιάξουν τον δικό τους χάρτη αιτιών.

⁵ Θα ήταν καλύτερο τα ερωτήματα, με τον κατάλληλο χειρισμό από το δάσκαλο, να προκύψουν από τα ίδια τα παιδιά.

- για ποιόν λόγο γίνονται οι εμπρησμοί ;
- ποιος ωφελείτε από αυτούς ;
- αφού τα αίτια είναι γνωστά γιατί δεν έχει αντιμετωπιστεί το πρόβλημα τόσα χρόνια ; κ.α.

Για κάποια από αυτά θα μπορούσαν να αναζητηθούν επιπλέον πληροφορίες και απαντήσεις. Έτσι τα παιδιά μπορούν να κάνουν μια λίστα από πηγες (και φορείς) που ίσως να τους βοηθήσουν π.χ. Νομαρχεία , Πυροσβεστική, Δασαρχείο, Δήμαρχος, Περιβαλλοντικές οργανώσεις, Γονείς, κ.λπ. Όπου είναι δυνατόν οργανώνονται επισκέψεις-συνεντεύξεις , αποστέλλονται προσκλήσεις ή μπορεί επίσης να οργανωθεί ένας διάυλος επικοινωνίας μέσω διαδικτύου (e-mail, msn).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 8.

ΤΙΤΛΟΣ: Επίσκεψη στην Πυροσβεστική Υπηρεσία της περιοχής μας.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να γνωρίσουν για τη φύση των δασικών πυρκαγιών.
- Να γνωρίσουν τους τρόπους αντιμετώπισης τους.
- Να γνωρίσουν τους τρόπους πρόληψης.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Επιφυλακή/ Πυροφυλάκια/ Αντιπυρικές ζώνες/ Πυρκαγιές εδάφους/Επιφανείας/ Κόμης.

ΥΛΙΚΑ:

Μπλοκάκια/ Δημοσιογραφικό μαγνητοφωνάκι/ Ψηφιακή φωτογραφική μηχανή/ Ψηφιακή βιντεοκάμερα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Τα παιδιά οργανώνουν με τη βοήθεια του δασκάλου μια επίσκεψη- συνέντευξη⁶ στην πυροσβεστική υπηρεσία της περιοχής τους. Καθόλη τη διάρκεια της ξενάγησης ζητούν να μάθουν:

- τη φύση της δασικής πυρκαγιάς (τα είδη, τις διαφορές μεταξύ τους, κ.λπ.)
- για τον τρόπο που ενεργοποιείται η υπηρεσία σε περίπτωση πυρκαγιάς
- από ποιους παίρνουν εντολές και οδηγίες
- ποια είναι τα μέτρα πρόληψης
- ποια τα μέτρα αντιμετώπισης
- ποια η φύση της φωτιάς
- ποια τα αίτια
- ποιος ο εξοπλισμός
- πόσο δύσκολα αντιμετωπίζετε
- ποια τα συνήθη προβλήματα κατά το έργο τους
- ποιο το ιστορικό πυρκαγιών στην περιοχή μας

⁶ βλ. Δραστηριότητα 2 «Πριν τη συνέντευξη...»
Τριανταφύλλου Στυλιανός 411/2006234

- ποιιάς χώρας η οργάνωση για την αντιμετώπιση πυρκαγιών θεωρείται πρότυπο
- ζητάμε χρήσιμες οδηγίες και συμβουλές
- τηλέφωνα-φυλλάδια-με ποιο τρόπο μπορούμε να βοηθήσουμε το έργο τους.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Προτείνετε στα παιδιά ως γνήσιοι δημοσιογράφοι να συμπεριλαμβάνουν στις συνεντεύξεις τους και «ενοχλητικές» ερωτήσεις όπως για παράδειγμα: «Μήπως τα πυροφυλάκια επανδρώνονται από άπειρους και ανειδίκευτους άνδρες;».

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ: www.fire.gr/www.fireservice.gr.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 9.

ΤΙΤΛΟΣ: Τι έγινε στην περίπτωση του Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας ;

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να συνδέσουν τα στοιχεία που έχουν συγκεντρώσει ως τώρα για το πρόβλημα, με την πραγματικότητα.
- Να εντοπίσουν τις ελλείψεις ή παραβλέψεις που κάνουν το πρόβλημα δύσκολα αντιμετώπισιμο.
- Να γνωρίσουν κάποιες από τις συνέπειες των δασικών πυρκαγιών για το δασικό οικοσύστημα, τις γύρω περιοχές και τον άνθρωπο.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:

Μεικτή πυρκαγιά/Εθνικός Δρυμός/ Χλωρίδα και Πανίδα/ Μικροκλίμα/ Διάβρωση εδάφους/ Φυσικός πνεύμονας .

ΥΛΙΚΑ : Φάκελος 4 /Φάκελος Γενικά/Φάκελος βίντεο/ Μπλοκάκια σημειώσεων

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Ο δάσκαλος προβάλλει το βίντεο: «*Τι χάθηκε στην Πάρνηθα*» (Φάκελος Βίντεο) και στην συνέχεια δίνει στα παιδιά να διαβάσουν τα σχετικά άρθρα: *Πάρνηθα (Φάκελος 4)* με σκοπό την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος. Οι ομάδες αναλαμβάνουν να συγκεντρώσουν πληροφορίες μέσω του διαδικτύου [*Προτεινόμενες Ιστοσελίδες και Χρήσιμες Ιστοσελίδες (Φάκελος Γενικά)*] από την πρόσφατη περίπτωση της δασικής πυρκαγιάς της Πάρνηθας:

για τα αίτια

τις συνέπειες στο δασικό οικοσύστημα, τον άνθρωπο και τις γύρω περιοχές
τις παραβλέψεις που οδήγησαν εκεί

τις αντιδράσεις μετά από αυτήν.

Ο δάσκαλος καλό θα ήταν να παροτρύνει τα παιδιά στην αναζήτηση των βαθύτερων κοινωνικοπολιτικών αιτιών και συνεπειών. Η αναζήτηση μπορεί, να γίνει αν υπάρχει τέτοια δυνατότητα, μέσα στην τάξη, όπου ο δάσκαλος θα εστιάσει την προσοχή των παιδιών σε προεπιλεγμένα σημεία .

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Θα μπορούσε επίσης να ερευνηθεί από τα παιδιά, τι συμβαίνει σε άλλες χώρες σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών (πρότυπα μίμησης και αποφυγής). (Παράδειγμα δίνεται στον Φάκελο 4) .

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Μέσα από τη μελέτη της ειδικής περίπτωσης είναι δυνατόν να αντληθούν και γενικές πληροφορίες για το θέμα.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ: www.wwf.gr/ παρατηρητήριο Πάρνηθα,
www.parnitha-np.gr
www.prasino.gr/forest/index.htm

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 10.

ΤΙΤΛΟΣ: Επικοινωνία με σχολεία που βρίσκονται σε πυρόπληκτες περιοχές.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να γνωρίσουν τις επιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών στη ζωή των καθημερινών ανθρώπων και κυρίως των παιδιών.
- Να ενεργοποιήσουν αισθήματα αλληλεγγύης απέναντι σε συνανθρώπους τους που έχουν πληγεί από δασικές πυρκαγιές.
- Να ανακαλύψουν τις συνέπειες των δασικών πυρκαγιών.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Πλημμυρικά φαινόμενα/ Διάβρωση εδάφους/ Ατμοσφαιρική ρύπανση/ Λειψυδρία/ Οικονομία.

ΥΛΙΚΑ: Φάκελος 5/ Φάκελος Γενικά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Μέσα από την παρεχόμενη λίστα: «*Πυρόπληκτες περιοχές 2007*» (Φάκελος 5) και τις τοπικές διευθύνσεις πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης συλλέγονται πληροφορίες και επιλέγονται σχολεία με τα οποία θα έρθουν σε επαφή τα παιδιά. Η επικοινωνία με σχολεία η μεμονωμένα παιδιά τα οποία βρίσκονται σε πυρόπληκτες περιοχές θα βοηθήσει πολύ την έρευνα. Τα παιδιά των περιοχών αυτών θα μεταφέρουν συναισθήματα, εντυπώσεις και πληροφορίες τόσο για την περίοδο που η φωτιά ξέσπασε όσο και για μετά την κατάσβεσή της έως σήμερα (συνέπειες κ.α.). Είναι χρήσιμο να τονιστούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά και όλη η περιοχή μετά την καταστροφή και να γίνουν προτάσεις συνεργασίας και βοήθειας όπου είναι δυνατόν (π.χ. αποστολή βιβλίων για τη βιβλιοθήκη του σχολείου που κάηκε).

Στην συνέχεια (την επόμενη μέρα) μπορούν να δοθούν στις ομάδες τα άρθρα: «*Συνέπειες*» και «*Οδοιπορικό*» (Φάκελος 5) , καθώς και «*Ένθετο δασικές πυρκαγιές*», «*Αίτια – Συνέπειες – Πρόληψη*» «*Ε.Ε.Π.Φ./Οι φωτιές στα Μεσογειακά δάση*»(Φάκελος Γενικά) τα οποία σε συνδυασμό με τα στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί για τις συνέπειες των δασικών πυρκαγιών θα βοηθήσουν

τα παιδιά στη συμπλήρωση του σχετικού *Φύλλου Εργασίας Συνέπειες* (Φάκελος 5) .

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Η επικοινωνία με ψηφιακά μέσα, MSN, E-MAIL, προτιμάτε εδώ ως επιλογή.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 11.

ΤΙΤΛΟΣ: Πείραμα διάβρωσης του εδάφους

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

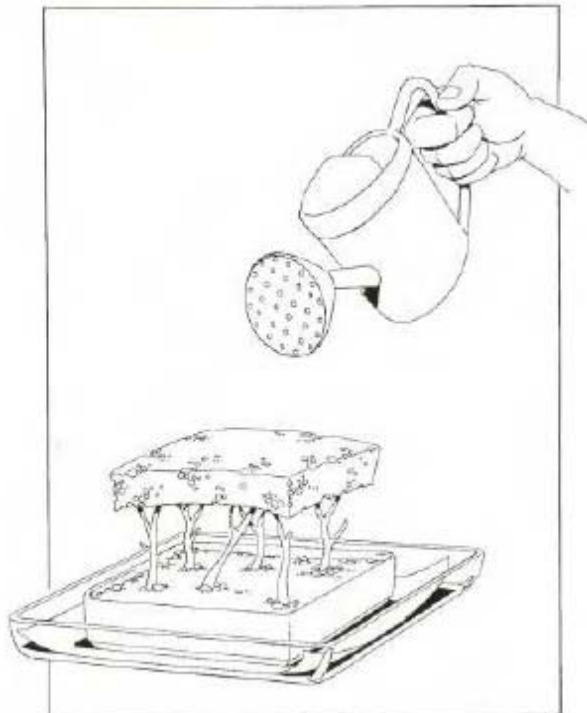
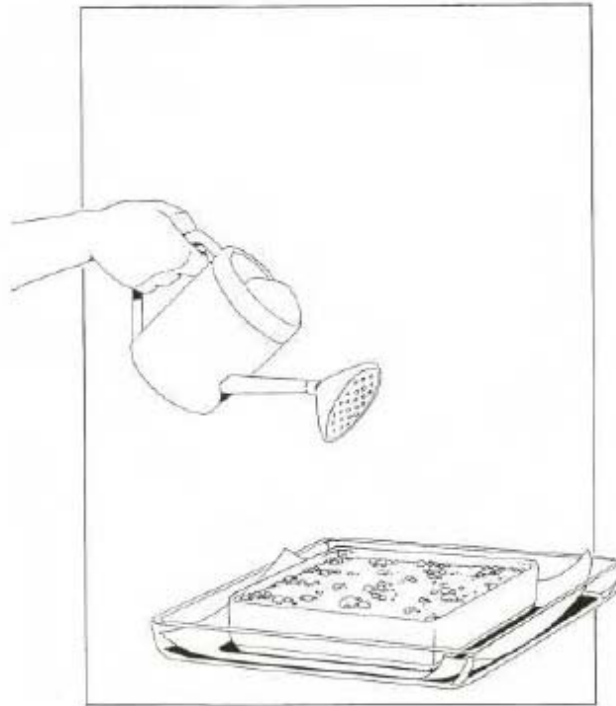
- Να συνδέσουν τη διάβρωση του εδάφους με τη φυτοκάλυψη.
- Να συσχετίσουν τα αποτελέσματα του πειράματος με το καμμένο δάσος.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Διάβρωση/ Αποψίλωση.

ΥΛΙΚΑ: Μολύβια/ σημειωματάρια/ σφουγγάρι/ κλαδιά/ μικρό ποτιστήρι ή πλαστικό βάζο μαρμελάδας με τρύπες στον πάτο/ μεγάλοι δίσκοι επενδυμένοι με λευκό χαρτί/ μικρότεροι βαθιοί δίσκοι με χώμα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Τα μέλη κάθε ομάδας κατασκευάζουν το μοντέλο του ζωντανού δάσους και του γυμνού εδάφους όπως φαίνεται στα σχήματα της επόμενης σελίδας. Ρίχνουν σιγά-σιγά δύο λίτρα νερού από ένα σταθερό ύψος πάνω από κάθε μοντέλο. Παρατηρούν με προσοχή την ποσότητα του εδάφους που πετάγεται στο άσπρο χαρτί σε κάθε μοντέλο. Συσχετίζουν, συγκρίνουν, καταγράφουν και διατυπώνουν τις παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα τους. (Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο : Δάσος» WWF- Ίδρυμα Μποδοσάκη 1995)

ΔΡΑΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 12.

ΤΙΤΛΟΣ : Πείραμα ρύθμισης της θερμοκρασίας του αέρα.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να συνδέσουν τη θερμοκρασία του αέρα με τη φυτοκάλυψη και το δάσος.
- Να συσχετίσουν τα αποτελέσματα του πειράματος με το πρόβλημα των δασικών πυρκαγιών.

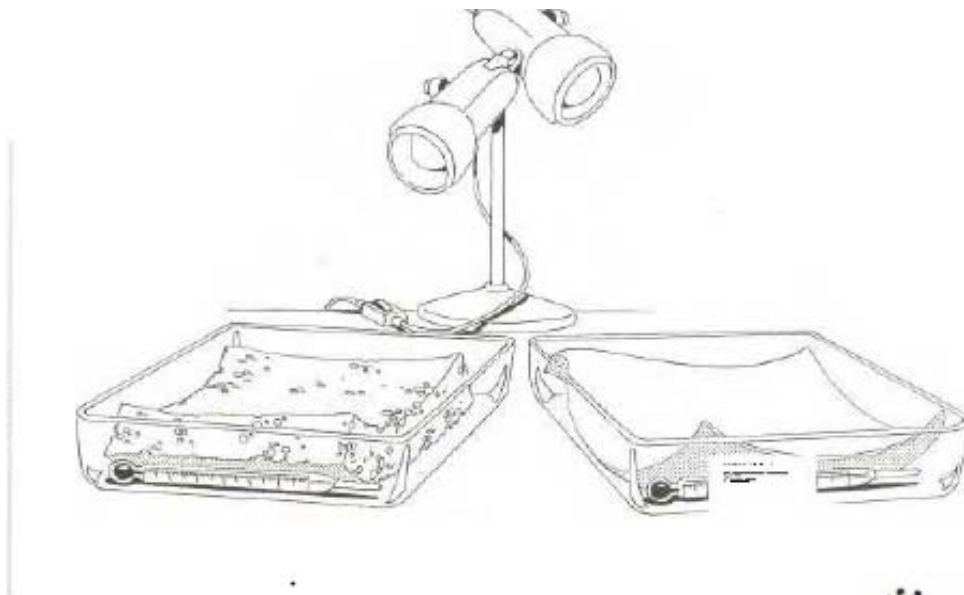
ΥΛΙΚΑ:

Μολύβια/ σημειωματάρια/ θερμόμετρα/ πλαστικά φύλλα/ λεπτά υγρά σφουγγάρια/ ρηχοί δίσκοι/ λάμπες (αν η ημέρα δεν έχει ήλιο).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Τα μέλη κάθε ομάδας κατασκευάζουν δύο μοντέλα: ζωντανού δάσους και αποψιλωμένου (καμένου) όπως φαίνεται στο σχήμα. Αφήνουν τα μοντέλα σε μια ηλιόλουστη θέση, ή τα τοποθετούν κάτω από μία λάμπα. Μετά από κάποιο χρόνο μετρούν τη θερμοκρασία στον κάθε δίσκο. Σημειώνουν τις μετρήσεις, καταγράφουν και διατυπώνουν τα συμπεράσματα τους. Οι ομάδες συγκρίνουν τα συμπεράσματα τους και συζητούν σχετικά.

Ο δάσκαλος κινεί τη σκέψη των μαθητών με ερωτήσεις όπως: «γιατί η θερμοκρασία των δύο μοντέλων είναι διαφορετική;», «που οφείλεται η διαφορά της θερμοκρασίας στα δυο μοντέλα;». (Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο : Δάσος» WWF-Ίδρυμα Μποδοσάκη 1995)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Τα παιδιά να λάβουν υπόψη τους ως στοιχεία του πειράματος και τις μετρήσεις τους από την επίσκεψη στο δάσος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 13.

ΤΙΤΛΟΣ: Φτιάχνω το δικό μου επιτραπέζιο παιχνίδι: « Δασικές Πυρκαγιές»

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να επεξεργαστούν και να οργανώσουν τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρώσει συνολικά ως τώρα.
- Να εφαρμόσουν τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει ως τώρα (μέσα από την κατασκευή του παιχνιδιού) .

ΥΛΙΚΑ: Φωτογραφίες/χαρτόνια/ψαλίδια/μαρκαδόρους/ζάρι.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Τα παιδιά συγκεντρώνουν φωτογραφίες από διάφορα είδη δασών της Ελλάδας καθώς και από φυτά και ζώα του δασικού οικοσυστήματος⁷. Σε ένα σκληρό χαρτόνι κολλάνε τις φωτογραφίες (ή και ζωγραφιές) των ειδών δάσους και των ζώων και στη συνέχεια σχεδιάζουν μια διαδρομή με βοήθo την φαντασία τους και τις παραστάσεις που έχουν από την επίσκεψη τους στο δάσος. Η διαδρομή θα είναι σε στυλ «φιδάκι» με σημεία που σε ανεβάζουν (υγιείς δάσος –μεγάλα πράσινα δέντρα) και σημεία που σε κατεβάζουν (καμένο δάσος-καμένοι πεσμένοι κορμοί), αλλά και σημεία με εντολές («τράβηξε μια κάρτα»). Σε μικρότερα χαρτόνια-κάρτες γράφονται αποστολές-σενάρια, για παράδειγμα :

«το δάσος που μένεις καίγεται, εάν βρίσκεσαι σε μεσογειακό δάσος αναγεννήσου και πήγαινε τρία τετράγωνα μπροστά εάν βρίσκεσαι σε δάσος ελάτων πήγαινε τρία τετράγωνα πίσω»

«τα ζώα σε ευχαριστούν που βοήθησες να σβηστεί έγκαιρα η φωτιά προχώρησε...»

«στο δάσος που είχε σχεδόν αναγεννηθεί από πυρκαγιά του παρελθόντος ξέσπασε ξανά πυρκαγιά, πήγαινε πίσω στην αρχή.

⁷ βλ και Δραστηριότητα 1/ Συμπληρωματικές δραστηριότητες.
Τριανταφύλλου Στυλιανός 411/2006234

«μπράβο σου που βοήθησες να καθαριστεί από τα ξερά χόρτα το δασικό οδικό δίκτυο, πήγαινε μπροστά....» κ.λπ.

Για την κατασκευή των καρτών μπορούν να βοηθήσουν οι παρακάτω λέξεις κλειδιά: συχνές πυρκαγιές, υπερβόσκηση, εκχερσώσεις, οικοπεδοποιήσεις, είδη φωτιάς, επεμβάσεις, δράσεις, αντιμετώπιση.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 14.

ΤΙΤΛΟΣ: Μετά την πυρκαγιά αναγέννηση.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να διακρίνουν τη φυσική αναγέννηση από αυτή που γίνεται μέσω ανθρώπινης παρέμβασης.
- Να γνωρίσουν τους τρόπους αντίδρασης-αναγέννησης της φύσης μετά από μια πυρκαγιά.
- Να διαπιστώσουν τη σημασία της φυσικής αναγέννησης και της προστασίας της.
- Να γνωρίσουν τους κινδύνους που υπάρχουν σε ένα δάσος μετά από πυρκαγιά.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Φυσική Αναγέννηση/ Προστασία .

ΥΛΙΚΑ: Φάκελος 6/Φάκελος 7/ Φάκελος Γενικά/ Φάκελος βίντεο/ Η/Υ /

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Με την βοήθεια του διαδικτύου τα παιδιά επισκέπτονται το κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ακράτας για να παρακολουθήσουν την παρουσίαση του προγράμματος *Φυσική Αναγέννηση «Εκπαίδευση ζωής στα καμένα» (Α' και Β' μέρος)*. Αν η σύνδεση δεν είναι δυνατή για διάφορους λόγους, η *παρουσίαση* διατίθεται στον *Φάκελο 6* καθώς και το βίντεο *«Φυσική Αναγέννηση»* στον *Φάκελο Βίντεο* τα οποία προτείνεται να συνοδευτούν από το κείμενο *Προστασία και αποκατάσταση (Φάκελος 8)* και *Ε.Ε.Π.Φ./ Η φωτιά στα Μεσογειακά οικοσυστήματα (Φάκελος Γενικά)*.

Τα παιδιά μπορούν να δουν τον τρόπο που η φύση καταφέρνει να αναγεννιέται μετά από μια πυρκαγιά και να πάρουν μηνύματα αισιοδοξίας. Μετά την παρουσίαση κάθε παιδί εκφράζει τις απορίες του και αναζητείται από τις ομάδες το κεντρικό νόημα(ή τα κεντρικά σημεία) της παρουσίασης (προστασία της φυσικής αναγέννησης αντί της ανεξέλεγκτης και αδιάκριτης ανθρώπινης παρέμβασης). Οι εντυπώσεις γενικότερα των παιδιών από την παρουσίαση μπορούν να εκφραστούν

και με μια ζωγραφιά η οποία θα περιέχει και ένα μήνυμα σχετικό με την αναγέννηση.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ: kpe-akrat.ach.sch.gr

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 15.

ΤΙΤΛΟΣ: Σφυγμομέτρηση

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να ανακαλύψουν τις γνώσεις, τον βαθμό ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, τις στάσεις, των κατοίκων της γύρω περιοχής σε σχέση με το πρόβλημα των δασικών πυρκαγιών.
- Να επεξεργαστούν στοιχεία και να εξάγουν συμπεράσματα.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Σφυγμομέτρηση/ Στατιστική/ Ευαισθητοποίηση/ Στάση.

ΥΛΙΚΑ: Φάκελος 7 / μπλοκάκια/ πρόγραμμα excel,

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Τα παιδιά κάνουν μια στατιστική έρευνα στους κατοίκους των γύρω περιοχών - ίσως για να πετύχουν μεγαλύτερο δείγμα και σε συνεργασία με άλλα σχολεία - με θέμα τις δασικές πυρκαγιές . Θα χρησιμοποιήσουν το *Ερωτηματολόγιο Σφυγμομέτρησης (Φάκελος 7)* αφού πρώτα συμπληρώσουν κάποια βασικά στοιχεία που λείπουν (πράσινο χρώμα). Είναι χρήσιμο να προηγηθεί μια μικρή συζήτηση γύρω από το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου που θα βοηθήσει τα παιδιά στον σχηματισμό μιας όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένης εικόνας σχετικά με τις πληροφορίες και τα συμπεράσματα που θέλουμε να συλλέξουμε . Είναι προτιμότερο οι ομάδες να ξεκινήσουν την έρευνα από τα οικεία τους πρόσωπα.

Όσον αφορά τα αποτελέσματα της έρευνας, θα τα επεξεργαστούν τα παιδιά στο λογιστικό πρόγραμμα excel . Έτσι μπορούν να δημιουργηθούν διαγράμματα και στατιστικοί πίνακες που θα βοηθήσουν στη διεξαγωγή συμπερασμάτων από τα ίδια τα παιδιά. Μπορεί επίσης να γίνει ένας πίνακας με όλο το υλικό ο οποίος θα εκτεθεί στην τελική παρουσίαση ή ακόμα να δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου (εάν υπάρχει) ή τον τοπικό τύπο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Προσέχουμε οι εκτυπώσεις μας να είναι και στις δύο όψεις της σελίδας. Δίνουμε σύμφωνα με την αρχική μας συμφωνία προσοχή σε κάθε μας κίνηση ώστε να δηλώνει μια στάση σεβασμού του περιβάλλοντος .

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 16.

ΤΙΤΛΟΣ: Παιχνίδι ρόλων

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να εκφράσουν τα παιδιά αιτιολογημένες θέσεις και απόψεις.
- Να αναγνωρίσουν την πολυπλοκότητα του συγκεκριμένου αλλά και κάθε προβλήματος .
- Να συνδέσουν το πρόβλημα των δασικών πυρκαγιών με βαθύτερα οικονομικοκοινωνικά αίτια.

ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Κοινωνικοί φορείς/ Αντικρουόμενα συμφέροντα/ Διαλογική αντιπαράθεση.

ΥΛΙΚΑ: Στοιχεία και πληροφορίες που έχουν συλλέγει κατά την διάρκεια του προγράμματος/ μπλοκάκια/ χρονόμετρο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Τίθεται ως θέμα από τον δάσκαλο ο αποχαρακτηρισμός μιας γνωστής στα παιδιά περιοχής από δασική, με σκοπό την προσέλκυση επενδυτών και την τουριστική ανάπτυξη. Οι ομάδες αναλαμβάνουν να κάνουν μια λίστα με εμπλεκόμενους κοινωνικούς φορείς (κάτοικοι περιοχής, κατασκευαστική, δημοτική αρχή, περιβαλλοντικές οργανώσεις, ξενοδόχους, άλλους επενδυτές κ.λπ.) και στη συνέχεια να αντιπροσωπεύσουν έναν από αυτούς. Ετοιμάζουν τα επιχειρήματά τους και ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα θα παίξει τον ρόλο του ομιλητή βοηθούμενος από τα υπόλοιπα μέλη της. Χρησιμοποιούνται υλικό, στοιχεία και επιχειρήματα και κάθε φορέας εκθέτει τις απόψεις του σε έναν πραγματικό διάλογο με συγκεκριμένους

κανόνες που τίθενται εκ των προτέρων. Στο τέλος γίνεται προσπάθεια να εξευρεθεί κοινά αποδεκτή λύση. Αφού τελειώσει η διαδικασία ακολουθεί συζήτηση αποτίμησης (Γεωργόπουλος- Τσαλίκη)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Θα μπορούσε ίσως, με τη βοήθεια του δασκάλου, τον ρόλο του ρυθμιστή της συζήτησης να τον αναλάβει ένα από τα παιδιά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 17.

ΤΙΤΛΟΣ: Επίσκεψη στο δάσος II

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να ενεργοποιηθούν σε δράσεις πρόληψης –προστασίας του δάσους από τις πυρκαγιές
- Να εφαρμόσουν τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει για την πρόληψη και προστασία των δασών, εντοπίζοντας μόνα τους ελλείψεις και παραλήψεις .
- Να επεξεργαστούν τα στοιχεία για την πρόληψη και προστασία και να εξάγουν συμπεράσματα.

ΥΛΙΚΑ: Φάκελος 8/ Φάκελος Γενικά/ Έντυπο παρατήρησης/ ψηφιακή φωτογραφική μηχανή/ ψηφιακή βιντεοκάμερα,

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Πριν την επίσκεψη⁸

Οι ομάδες καλούνται να συντάξουν ένα Έντυπο παρατήρησης με τη βοήθεια του οποίου στοχεύουν να εντοπίσουν στοιχεία (ελλείψεις, παραβλέψεις, κ.λπ.) που μπορεί στο μέλλον να προκαλέσουν μια πυρκαγιά, αλλά και στοιχεία που μαρτυρούν τα μέτρα πρόληψης που έχουν παρθεί για το συγκεκριμένο δάσος. Θα δοθούν στις ομάδες τα άρθρα: «civilprotection», «οδηγίες αυτοπροστασίας», «προστασία και αποκατάσταση» (Φάκελος 8) και «Αίτια – Συνέπειες – Πρόληψη» τα οποία θα βοηθήσουν στη δημιουργία του εντύπου .

Κατά την επίσκεψη

Ακολουθείτε το πρόγραμμα όπως αυτό σχεδιάστηκε από τα παιδιά με προσεχτική έρευνα και παρατήρηση από μέρους τους .

⁸ Τηρούνται οι κανονισμοί συμπεριφοράς καθώς και ο τρόπος μετακίνησης της πρώτης επίσκεψης. Τριανταφύλλου Στυλιανός 411/2006234

Μετά την επίσκεψη

Τα συμπληρωμένα έντυπα διαβάζονται από τις ομάδες μέσα στην τάξη και καταγράφονται τα ευρήματα στον πίνακα. Ακολουθεί μια συζήτηση όπου κάθε παιδί εκφράζει την άποψη του πάνω στα εξής ερωτήματα:

- τα μέτρα που εντοπίστηκαν είναι αρκετά ή όχι για την προστασία του δάσους;
- οι ελλείψεις που εντοπίστηκαν κάτω από ποιες συνθήκες θα μπορούσαν να είναι επικίνδυνες για την πρόκληση πυρκαγιάς;

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Ο εμπλουτισμός της επίσκεψης με στοιχεία ενεργοποίησης των αισθήσεων όπως και την πρώτη φορά, θα βοηθήσει αρκετά την διαδικασία.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 18.

ΤΙΤΛΟΣ: Τα παιδιά στέλνουν επιστολές

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να εντοπίσουν τους συνυπεύθυνους κοινωνικούς φορείς, που μπορούν να βοηθήσουν.
- Να τους ενεργοποιήσουν σε μια κοινή προσπάθεια πρόληψης και προστασίας.

ΥΛΙΚΑ: Η/Υ/ πρόγραμμα Word/ επιστολόχαρτα/ φάκελοι.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Με βάση τα στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί από την προηγούμενη δραστηριότητα, συντάσσονται από τα παιδιά επιστολές (διαμαρτυρίας/επισήμανσης ελλείψεων/ ευαισθητοποίησης κ.λπ.) και λίστα παραληπτών: επιστολές προς Νομάρχη, Δήμαρχο, Πυροσβεστική υπηρεσία, Περιβαλλοντικές οργανώσεις, κατοίκους γύρω περιοχών, Μ.Μ.Ε. κ.λπ. Μετά τη δημιουργία και της λίστας παραληπτών, κάθε ομάδα επιλέγει τον παραλήπτη για τον οποίο θα γράψει επιστολή και αρχίζει τη σύνταξη. Μπορεί να δοθούν «αστείοι» τίτλοι στις ομάδες, ανάλογα με το είδος της επιστολής:

- π.χ. «οι ενοχλητικοί» αν πρόκειται για επιστολή διαμαρτυρίας
- «οι ευαίσθητοι» αν πρόκειται για επιστολή ευαισθητοποίησης
- «οι ανήσυχοι» αν πρόκειται για επιστολή ενημέρωσης κ.α.

και να μοιραστούν ρόλοι στα παιδιά: ο αρχισυντάκτης, ο γραμματέας, ο υπεύθυνος εκφράσεων κ.λπ. Αυτό θα κάνει τη διαδικασία, πιο ευχάριστη.

Στην αρχή οι επιστολές συντάσσονται στο χαρτί και στη συνέχεια, αν είναι δυνατόν αποκτούν ηλεκτρονική μορφή. Κατά τη σύνταξη, εκτός των άλλων θα πρέπει οι ομάδες:

- να προσέξουν τις παγιωμένες τυπικές εκφράσεις που χρησιμοποιεί κανείς σε τέτοιου είδους επιστολές
- να θέτουν ερωτήματα και να ζητούν απαντήσεις – εξηγήσεις.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Στις επιστολές, ο δάσκαλος μπορεί να παροτρύνει τα παιδιά να προσφέρουν εθελοντικά τη βοήθεια τους με εκφράσεις όπως: «Το σχολείο μας είναι διαθέσιμο να σας βοηθήσει σε ότι χρειάζεστε για την προστασία των δασών».
- ✓ Η επιστολές σε ηλεκτρονική μορφή, προτιμούνται εδώ κυρίως λόγω της ταχύτερης μεταβίβασης και ανταπόκρισης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 19.

ΤΙΤΛΟΣ: Το ενημερωτικό μας φυλλάδιο

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να οργανώσουν τις γνώσεις που έχουν αποκτηθεί ως τώρα συνολικά.
- Να ενημερώσουν τους συμπολίτες τους για το πρόβλημα των δασικών πυρκαγιών.

ΥΛΙΚΑ: Φάκελος 9/Η/Υ/ Προγράμματα office/ Εκτυπωτής/ φωτογραφίες/ μαρκαδόρους (χρώματα)/ κόλα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Οι ομάδες με αφορμή τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρώσει για τις γνώσεις, τον βαθμό ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των κατοίκων της περιοχής τους, μπορούν να φτιάξουν ένα δικό τους ενημερωτικό φυλλάδιο ή να ζητήσουν την αποστολή φυλλαδίων από φορείς και περιβαλλοντικές οργανώσεις και να τα μοιράσουν εκ μέρους τους. Η κατασκευή ενός ενημερωτικού φυλλαδίου μπορεί να γίνει αρκετά εύκολη, ακόμα και για τα παιδιά, με τη χρήση των προγραμμάτων του office, ενός σκάνερ και ενός εκτυπωτή. Αρχικά τα παιδιά επιλέγουν ένα κεντρικό τίτλο –μήνυμα για το φυλλάδιο και κάνουν μια λίστα με τα μηνύματα και τις πληροφορίες που θέλουν να περιέχει. Στην συνέχεια αναζητούν φωτογραφίες και κάνουν ζωγραφιές με τις οποίες θα το διακοσμήσουν. Οι ζωγραφιές μπορούν να «περάσουν» σε ηλεκτρονική μορφή με το σκάνερ και να δουλευτούν μαζί με τα κείμενα και τις φωτογραφίες.

Το φυλλάδιο είναι προτιμότερο να είναι μικρό και να εκφράζει τα παιδιά (χρώματα ζωγραφιές, μικρές προτάσεις, και φράσεις) . Τα φυλλάδια που υπάρχουν στον Φάκελο 9, θα τους δώσουν μια ιδέα, για το τι θέλουμε περίπου να φτιάξουμε.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Μπορεί να οργανωθεί μια συγκεκριμένη ημέρα διανομής, όπου τα παιδιά θα κάνουν μια μικρή πορεία διαμαρτυρίας κρατώντας αυτοσχέδιες σημαίες ή πανό, με μηνύματα.
- ✓ Φυσικά και εδώ μπορεί να ζητηθεί, η βοήθεια και συνεργασία των γειτονικών σχολείων.
- ✓ Η χρήση ηλεκτρονικών μέσων διευκολύνει πολύ την κατασκευή του φυλλαδίου, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και η παραδοσιακή μέθοδος με ζωγραφιές και κολάζ των παιδιών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 20.

ΤΙΤΛΟΣ: Μηνύματα προστασίας για όλους

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να αναλύσουν το θέμα στα κύρια σημεία του .
- Να μεταφράσουν αυτά τα σημεία σε συμπυκνωμένα νοήματα (μηνύματα) που θα λειτουργήσουν προληπτικά σε σχέση με το πρόβλημα των δασικών πυρκαγιών.

ΥΛΙΚΑ: Φάκελος 10 / Χαρτόνια/ψαλίδια/ σχοινάκια ή κορδέλες/μαρκαδόροι/μπογιές/ κομμάτια ξύλο/ υφάσματα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Ο δάσκαλος δίνει στα παιδιά το άρθρο «*Μηνύματα προστασίας*» (Φάκελος 10) που περιλαμβάνει μηνύματα προστασίας του δάσους και του δασικού οικοσυστήματος από τις πυρκαγιές. Ακολουθεί συζήτηση και ο δάσκαλος ενθαρρύνει τα παιδιά να σκεφτούν :

- σε ποιους μπορεί να απευθύνεται κάθε μήνυμα
- τι στόχο μπορεί να έχει το κάθε ένα από αυτά
- αν πιστεύουν ότι μπορούν τέτοια μηνύματα να είναι αποτελεσματικά
- τι αποτέλεσμα πιστεύουν ότι θα έχει το καθένα
- με τι έλλειψη ή ανάγκη σχετίζεται καθένα από αυτά κ.α.

Στην συνέχεια οι ομάδες γράφουν τα δικά τους μηνύματα προστασίας του δάσους σε χαρτί τα οποία διαβάζονται φωναχτά μέσα στην τάξη και επιλέγονται μερικά από αυτά ή ακόμα και όλα. Γίνετε μια λίστα αξιοποίησης τους (π.χ. πανό στην είσοδο του σχολείου, μηνύματα σε μικρά κομμάτια ξύλο ή χαρτονιού που θα κρεμαστούν σε ένα δέντρο σε κεντρικό σημείο, ξύλινα πλακάτ σε μονοπάτια που οδηγούν προς το δάσος)και ξεκινάει η δημιουργική διαδικασία της υλοποίησης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Κάποιες από τις ιδέες των παιδιών μπορεί να απαιτούν την έγκριση ,τη βοήθεια ή τη συνεργασία, από κάποιο φορέα.

Τριανταφύλλου Στυλιανός 411/2006234

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 21 .

Τελική εκδήλωση

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

- Να προβάλλουν την προσπάθεια τους στο ευρύ κοινό.
- Να ευαισθητοποιήσουν και να πληροφορήσουν για το πρόβλημα και άλλους συμπολίτες τους .
- Να εκφράσουν τις απόψεις και στάσεις τους για το πρόβλημα.
- Να εκφραστούν δημιουργικά.

ΤΙΤΛΟΣ: Παρουσίαση της δουλειάς των παιδιών στα τοπικά Μ.Μ.Ε.

ΥΛΙΚΑ: Φωτογραφίες από τις δραστηριότητες/ Η/Υ/πρόγραμμα word/χαρτί/φάκελοι.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Είναι σημαντική για τα ίδια τα παιδιά, αλλά και για την επιτυχία του προγράμματος η παρουσίαση του προς τον κόσμο και την τοπική κοινωνία. Έτσι τα παιδιά με τη βοήθεια του δασκάλου μπορούν να προβάλλουν και να παρουσιάσουν την δουλειά τους μέσω του τοπικού τύπου, αλλά κυρίως αν είναι δυνατόν μέσω ραδιοφωνικών εκπομπών. Φτιάχνονται και στέλνονται δελτία τύπου και προσκλήσεις για την τελική παρουσίαση, σε περιοδικά και εφημερίδες και γίνεται προσπάθεια για μια συνέντευξη των παιδιών σε κάποιον από τους ραδιοφωνικούς σταθμούς της περιοχής.

ΤΙΤΛΟΣ: Θεατρική παράσταση

ΥΛΙΚΑ: Φάκελος 11/

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Σε αυτή την τελική φάση του προγράμματος, η καλλιτεχνική δημιουργία έχει τον πρώτο λόγο. Η θεατρική παράσταση και η έκφραση των παιδιών μέσα από τη δραματοποίηση καταστάσεων είναι μια μέθοδος που ενδείκνυται σε κάθε περίπτωση . Τα παιδιά μπορούν να πάρουν ιδέες από λογοτεχνικά βιβλία με ανάλογο περιεχόμενο, παραμύθια , άλλες θεατρικές παραστάσεις καθώς και να εκμεταλλευτούν το υλικό που έχουν συγκεντρώσει⁹.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ✓ Στον φάκελο 11 δίνεται ένα θεατρικό σαν παράδειγμα.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ: www.TheatroEdu.gr

⁹ βλ. Θεατρικό παιχνίδι, Συνεντεύξεις από κατοίκους, κ.α.
Τριανταφύλλου Στυλιανός 411/2006234

ΤΙΤΛΟΣ: Δημιουργία ντοκιμαντέρ

ΥΛΙΚΑ: Φάκελος Γενικά/

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Με το υλικό που έχει καταγραφεί με την ψηφιακή βιντεοκάμερα από τις δραστηριότητες, τα παιδιά μπορούν να κάνουν ένα είδος ντοκιμαντέρ, το οποίο θα προβληθεί στην τελική παρουσίαση. Αρχικά επιλέγεται ο τίτλος - θέμα του ντοκιμαντέρ και στη συνέχεια με την βοήθεια του προγράμματος windows movie maker (οδηγίες για τη χρήση του προγράμματος θα βρείτε στο Ένθετο δασικές πυρκαγιές - Φάκελος Γενικά) αρχίζει, η διαδικασία του μοντάζ των εικόνων. Τα παιδιά θα επιλέξουν μουσικά κομμάτια και θα ηχογραφήσουν ως αφηγητές διάφορα μικρά κείμενα (περιγραφές, ποιήματα, μηνύματα) με τα οποία θα επενδύσουν το ντοκιμαντέρ. Αυτά θα προκύψουν μέσα από μια μικρή έρευνα των ομάδων, σε συνεργασία με το δάσκαλο. Ίσως για το καλό της διαδικασίας να χρειαστεί να διανεμηθούν συγκεκριμένοι ρόλοι, τόσο στις ομάδες, όσο και σε κάθε παιδί ξεχωριστά.

ΤΙΤΛΟΣ: Έκθεση καλλιτεχνικών και λοιπών δημιουργιών.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ:

Στην τελική εκδήλωση, τα παιδιά μπορούν να εκθέσουν καλλιτεχνικές δημιουργίες τους με θέμα τις δασικές πυρκαγιές και δείγματα της δουλειάς που έκαναν κατά τη διάρκεια ολόκληρου του προγράμματος, όπως:

- Το κολάζ με τις φωτογραφίες της πρώτης δραστηριότητας.
- Τις φωτογραφίες από όλη την πορεία του προγράμματος. (αυτό μπορεί να γίνει και σε μορφή προβολής διαφανειών, ανάλογα με το πρόγραμμα της εκδήλωσης)
- Η μακέτα με το υγιές και το καμμένο δάσος ή η ζωγραφιά κολάζ.
- Άλλες ζωγραφιές των παιδιών (π.χ. δραστηριότητα αναγέννηση)
- Κάποια πλακάτ(ή το πανό κ.λπ.) με μηνύματα προστασίας του δάσους .
- Τα ταμπλό με τους χάρτες εννοιών.

- Ταμπλό με αποκόμματα από τυχόν δημοσιεύσεις της δουλειάς των παιδιών στον τοπικό τύπο.
- Τα ενημερωτικά φυλλάδια.
- Τα στατιστικά στοιχεία της σφυγμομέτρησης των παιδιών (πίνακες, διαγράμματα κ.λπ.)